

Caroline Klintborg

Vägen är allt

En introduktion till religionspedagogik
för den kristna församlingen.

Argument Förlag, 2021

**Anmeldt av Heid Leganger-Krogstad, professor emeritus i
religionspedagogikk, MF vitenskapelig høyskole**

heid.leganger-krogstad@mf.no

Boka plasserer seg som en innføringsbok i kirkelig religionspedagogikk med ønske om å inspirere frivillige og ansatte i Svenska kyrkan til å gjennomtenke grunnleggende religionspedagogiske problemstillinger. Det er en liten bok på 150 sider med stive permer og illustrert av Hans Forsell.

Caroline Klintborg (tidligere Gustavsson) er docent i religionspedagogikk og arbeider som lektor i religionsdidaktikk ved Stockholms universitet. Hennes doktoravhandling i pedagogikk fra 2013 har tittelen: *Existentielle konfigurasjoner. Om hur forståelsen av livet tar gestalt i ett socialt sammenheng* og er en religionspedagogisk studie av 19-29-åringers forståelse av livet.

Boken profiterer videre på hennes erfaring fra den svenske kirkens forskningsenhet og på studier av livslang læring blant ansatte og menighetsmedlemmer i Vesterås stift. I det første kapittelet redegjør Klintborg for bokens hensikt og struktur, mens hun i det neste definerer pedagogikk, religionspedagogikk og didaktikk.

Hun avviser muligheten for å besvare det didaktiske spørsmålet om hur (hvordan) med å angi konkrete metoder («gje en metodlåda») uten at de øvrige tradisjonelle didaktiske spørsmålene er gjennomtenkt. Boka er derfor strukturert i kapitler

etter de didaktiske spørreordene: Varför, Vem, Vilka, Vad og Hur. Disse viktige spørsmålene stilles og besvares ved å presentere utvalgte svaralternativer for å bidra til en «medveten religionspedagogisk refleksjon».

I kapittel 4 under overskriften Vem redegjør Klintborg for ulike forståelser av de grunnsyn som inngår i den pedagogiske prosessen. På en kortfattet og god måte beskrives ulike forståelser av menneskesyn, kirkesyn, gudssyn, kunnskapssyn, læringsyn og kunnskapstradisjoner. Vekten ligger på klassiske pedagogiske teorier med vekt på livslang læring. Dette kapittelet er bokens lengste, kan leses separat, og vil gi en vid lesergruppe en god oversikt.

Kapittel 6, «Vad är det vi så gärna vil berätta?», har to delkapitler: a) James W. Fowlers teorier om trosutvikling og b) Eksistensielle temaers plass i kirkelig undervisning (s. 100 ff). Det er i dette kapitlet vi tydeligst ser bokens plassering i svensk tradisjon etter Rune Larsson, Björn Wiedel og Sven Hartmann. Vektleggingen av individuell trosutvikling og eksistensielle spørsmål (*livsfrågepedagogikken*) kan gi norske lesere hjelp til å løfte blikket og bidra til refleksjon over mål og innholdselementer i egen tradisjon etter trosopplæringsreformen.

Evalueringen av reformen inviterer oss til ny gjennomtenkning av grunnspørsmål av teologisk og pedagogisk art.

Bokas tittel «Vägen er allt» forklares på s. 114. Tittelen er en del av en sangtittel: «Målet är ingenting – vägen är allt», og den angir bokas fokus på individets frie *bildningsresa*, eller utviklingsprosess, uten et fast angitt mål.

Boken er skrevet med stort engasjement og interesse for gode møter mellom mennesker og samtaler om deres livsreise og utvikling i menigheten. I tråd med dette redegjøres det grundig for den amerikanske religionspedagogen Thomas Groomes arbeidsmetode, der erfaringen en person har med et tema er utgangspunkt for undervisning i den kristne tradisjon — og deretter fordypning i denne. Dette gjøres i flere bevegelser (rörelser) for å sikre at temaet får relevans for individet og dets videre utvikling. Larsson, en nær samarbeidspartner for Klintborg, har bidratt til at Groomes arbeid har fått stor betydning for kirkelig undervisning i Sverige.

Boka har en redegjørende og drøftende form, og der Klintborg fremmer eget syn tydeliggjøres dette oftest ved hjelp av innskudd av typen *mener jeg, er jeg overbevist om*, eller *etter mitt syn*.

Undervisningssynet som boka fremmer har et tydelig fokus på undervisning som verbal kommunikasjon. Fra et norsk perspektiv savnes større vekt på sosio-kulturelle perspektiver på læring med vekt på læring gjennom praksiser i et læringsfellesskap, gjennom materielle og symbolske verktøy i kirkebygget og i menigheten. Ritualer, trospraksiser, estetiske læringsprosesser og kirkebygget som sted for læring er henimot fraværende i denne boka. Årsaken kan dels være at hun nylig har utgitt en bok om behovet for

økt deltakelse (delaktighet) i gudstjenesten (Klintborg, 2021).

Når og hvor, eller spørsmål om kontekst, inngår ikke i de didaktiske spørreordene i denne boka. Kanskje derfor mangler den et religionsvitenskapelig perspektiv på barn og unges vilkår for å forstå kristendommen som religion i et flerreligiøst samfunn. Hva-spørsmålet orienteres i retning individuelle svar av eksistensiell art, mens barn og unges behov for å forstå kristendommen som religion og kultur havner utenfor synsvidden. Dåp og opplæring, barneteologi og barns læringsbehov (uavhengig av funksjonsevne) er lite tematisert. Vekten ligger på konfirmanter, unge voksne og voksnes læring.

Behovet for å reflektere mer over voksnes læring i norsk sammenheng er et tema som løftes fram i rapporten fra Trosopplæringsutvalgets evaluering av trosopplæringsreformen (Kirkerådet, 2021). I rapporten anbefales det at idealet om livslang læring tydeliggjøres gjennom en rammeplan for læring blant voksne. Likeledes drøftes hvorvidt undervisning er en særegen ting eller en integrert del av hele kirkens virksomhet. I begge spørsmål gir Klintborgs bok verdifulle refleksjoner.

Boka er en introduksjon til religionspedagogikk for den Svenska kyrkan, for-billedlig enkelt skrevet. Den har samtidig et relativt rikt noteapparat som redegjør for anvendte kilder og har rikelig med henvisninger til videre lesning. Dette gjør det mulig å lese boka på flere nivåer.

Kirkerådet. (2021). *Helhet, integrering og sammenheng i kirkelig undervisning og læring Rapport 2021 med anbefalinger fra Den norske kirkes trosopplæringsutvalg 31. desember 2021*. In. Retrieved from <https://kirken.no/nb-NO/om-kirken/aktuelt/trosoppl%C3%A6ringsutvalget%20rapport/>
Klintborg, Caroline. (2021). *Avstånd, delaktighet, längtan : gudstjänst i en tid av religiös förändring* (Vol. 47). Skellefteå: Artos Academic.